

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Germania Superior.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67086)

G E R M A N I A
S V P E R I O R.

LVN TV R I N G E R M A N I A
Superiore socij ducēti quinquaginta sex. Ingolstadij sexaginta: Landspergæ triginta octo : triginta Dilingæ : vno minus Monachij : Augustæ vigintiquinque : Oeniponti septemdecim: sedecim Lucernæ: Halæ, & Friburgi quaternidemi: Ratisbonæ tredecim. Vitam finire quinque: Iniere Societatem vnus & viginti.

C O L L E G I V M I N G O L -
stadiense.

P R A E T E R S T A T A S conciones, quas duobus in locis nostri habent, in vicinis etiam Parœcijs aliquoties idē præstitum cum fructu: excepta confessionum amplius septem millia: in ijs generales plurimæ, vel certe multorum annorum, ad Ecclesiam reuertere viginti quinque: in his vnus Caluini olim affecla, & multorum corruptor, dein Lutheri æmulator opinionum: qui cum in neutra secta securitatem reperisset, errabundus Ingolstadium venit, vbi proborum hominum liberalitate sustentatus, deque fide Catholica diligenter a-

stris

stris edoctus, inuenit animi tranquillitatem: adolescentulus quindecim annorum cum frequenter audisset nostris in scholis, ad quas itabat, de peruerfitate dogmatum Lutheri, tanto amore Catholicæ religionis exarsit, vt oblati præceptori hæreticis libris, quos legerat parentis iussu, apud animum suum constitutum habuerit amplecti Catholicam fidem: quod cū pater eius audisset, repēte aduolat Ingolstadiū, vnde, precibus, pollicitationibus, minis futuræ etiam exhereditationis, quin, & adhortationibus, sermonibusque Prædicantium, nihil mouens, discedit re infecta: sic tamen, vt ante filiū multis cum lacrimis nostrorum fidei committat. Tres remedio confessionis dæmonem ab se abegerunt, nocturnis diurnisque spectris terrores varios afferentem. Alius anxiferis scrupulorum aculeis ita male accipiebatur, vt neque Crucis signū formare, neque exequi preces recitando posset, quin multa aduersa reuertēs ad easdem voces subinde reuolueretur, non tam debilitate, lapsue linguæ, quam æstu mentis: ex hac misera solitudine quomodo se expediret, ab vno e nostris sacerdotibus consilium expetijt, Deoque adiuuante factum est, vt vna eius congressione, auertentis noxam ab inuito, ac docentis, vnde voluntas absit, culpam abesse, non modo timore omni, sed etiam cura liberaretur. Viri duo, e quibus alter monachus, in grauiſſimo morbo cum deficere ani-

M

mam

mam sentirent, (tunc enim præcipuus voto-
 rum locus est cum spei nullus est) Dei genitrice
 suppliciter inuocata, conualuerunt. Quidam
 summo loco natus cum Bacchanaliorum die-
 bus magnam pecuniam ludendo comparasset,
 eam omnem de nostrorum consilio in paupe-
 rum vsus erogauit. Data est in scena illis ipsis
 diebus Pœnulus Plautina: qua hilare conclusa,
 accessit appendix, quæ plus haberet utilitatis.
 Processit adolescens cum muliebri schemate
 referens Pietatem, vultu, amictu, gestu, omni-
 bus ad mæstitiam compositis: tum sermone la-
 mentabili, mortui caput, quod hæctenus fuerat
 in media scena, & sublimi loco opertum, digito
 demonstrans, breui quodam grauique exodio,
 percurrens omnes hominum gradus, admone-
 bat vnã tandem speciem futuram omnium, &
 quemcumque splendorem rerum humanarum
 desinere in illam vmbra. augebat religionem,
 & metum, caput ipsum, terrificum resonante
 voce, per cauatam ad id arundinem clanculum
 inspirata, reddens sapius hæc verba, Mori ne-
 cesse est. quo tristi spectaculo ac terrore occu-
 patis animis, actio tota conticuit. Catechismi
 explicatio, quæ sex diuersis in locis traditur, nõ
 solum iuuentuti natuque grandioribus fructuo-
 sa accidit, sed in templum etiam capacissimum
 transferenda fuit, superante multitudine. Cum
 extrema Quadragesima populus Ingolstadien-
 sis de more varia templa obiret, Catechistica
 etiam

etiam schola, perpetuo agmine personantibus
 vijs musico concentu, sub signis apparuit ma-
 gno certamine pietatis. Eodem tempore, in vi-
 cinis aliquot pagis, patres nostri non infructuo-
 si fuerunt: conciones habitæ: confessiones audi-
 tæ ad quadringentas: et vero cum flexissent in
 quoddam Bauariæ oppidum, iamque rumor
 peruasisset fore, vt ad confessionem omnes adi-
 gerentur, nostri, vt occurrerent famæ ita aduer-
 sæ, cum Parocho egerunt, conuocato coram po-
 pulo refutaret, quæ nullo auctore certo iacta-
 bantur: neminem cogendum: confitendi, non
 confitendi liberam omnibus potestatem fore:
 neque vltra vnum aut alterum diem calidum
 mendacium valuit. igitur illic etiam conciona-
 ti: & audierunt non paucos sponte confitentes.
 doctrina Christiana magno cōcursu hominum
 tradi cœpta: compositæ inimicitia: odia restin-
 cta. Ceterum cum propter flagrantem horam
 Caniculæ grauiora studia proferrentur, nostro-
 rum industria in varijs religiosorum cœnobijs
 vtiliter versata est: eoque nomine sibi, & Socie-
 tati vniuersæ monachorum animos deuinxerunt:
 ex eo effectum, vt e varijs Bauariæ mona-
 sterijs, in Collegio cōuictorum, pæne quinquaginta
 numerentur. De re litteraria illud scribere
 habeo, eam, & numero auditorum, & dili-
 gentia numquam feliciorem fuisse. In Acade-
 mia crebro de rebus Theologicis, & Philoso-
 phicis disputatum, quibus exercitationibus

M 2 frequen-

frequētes interfuere iuniores serenissimi Principes, & præclarum eruditionis specimen interdum dedere: quinque Theologica laurea donati: e quibus tres Pontificij alumni: libri varij, & ad rē Catholicam iuuandam appositij nostrorum opera prodire: e quibus non pauci ad diuersa loca transmisi, magno, vti speramus, multorum emolumento: officia hæreticorum crepuerunt in igne. Duo desiderabantur ad meliorem Collegij statum, quo pluribus posset prodesse: paulo ampliores reditus, & capacius sacellum: vtrique incommodo remedium pro tempore allatum est. Monasterium quoddam ad nostras rationes accessit, & templum biennio ante inceptum, consecratum hoc anno quarto calendas Nouembris. Sed de vtroque seorsum nonnulla dicenda. igitur ex occasione Monasterij excursus est in loca subiecta, & præuia exomologesi conuenere ad synaxim centum sexaginta: superstitiones etiam multæ sublata: hæreticus quidam, qui complures iam annos pro Catholico se gerebat, amissa simulatione se cum Ecclesia reconciliauit. Iam, vt adijciamus de absolute templi, & de eius initijs aliquid dicendum. Nemo auctor ipsius ædificandi fuit, nemo pollicitus est impensam: debile ipsius principium, mediocres progressus, celer exitus & facilis: ab sancta Cruce appellationem habet. Porro die consecrationis varia carminum genera, & ænigmata diei lo-
coque

coque congruentia parietibus affixa, eleganti
 pictura. Pransi in Collegio serenissimi Princi-
 pes iuniores, e quibus Ferdinandus sub vespere
 ras ad frequentissimum populum orationem
 habuit Latinam, singulari omnium approba-
 tione: & ne quid deesset ad illius diei celebra-
 tem, in area Collegij conuictorum data est tra-
 gædia Iezabel, admirabili applausu spectatorum.

M I S S I O B R V N O V I E N S I S.

BR V N O V I V M oppidum est inferio-
 ris Bavarix: huc missi sacerdotes duo
 sub initium Quadragesimæ: & quamquam
 principio non nihil commoueri videbantur, an
 iactis vocibus maleuolorum, oppidani suspi-
 caces, paulatim tamen deleniti sunt nostrorum
 consuetudine: & suspicio abscesit. Quarta
 vnus, & sexta quaque feria, diebus item festis,
 concionabatur ad populum: doctrinam Chri-
 stianam alter exponebat, ita assentiētibus ho-
 minibus, & accurrentibus, vt e quadam æde
 satis ampla migrari in aliam capaciorem fue-
 rit necesse: fructus par vtriusque labori, inue-
 terati abusus sublatis, accersitis institutis me-
 lioribus: quale fuit illud recitandi Rosarium
 Mariæ Virginis: iam enim præclara ea consue-
 tudo ita exoleuerat, vt si conspiceretur aliquis
 cum Rosario, irrisui esset. aures datæ confitē-
 tibus quadringentis quinquaginta. famosa mu-

lier a turpi vitæ ratione ad honestatem adducta. Iudimagistri ad iuventutem tum litteris, tum bonis moribus rectius informandam edocti. nosodochia visitata, non absque miserorū solatio fructuque: illud vnum plerique mirabantur, quod nostri non minus familiariter cum tenuibus, & egentibus, quam cum honoratis, & opulentis hominibus versari consueverunt. Ceterum quam grata ciuibus & accepta fuerint nostrorum obsequia, cum alias non semel, tum maxime in eorum habitu demonstratum est: nam Senatorius ordo non magnifico solum epulo, nomine totius ciuitatis, illos excepit, sed & liberale viaticum se curaturum affirmavit. recusarunt ipsi, cum hoc dicto, satis se ab illis habere, si intelligerent labores suos eorum ciuitati non iniucundos, nec inuiles fuisse.

COLLEGIUM DILINGANVM.

MEDITATIONIBVS Societatis, præter monachos quinque, Parochus vnus, & tres adolescentes, cum fructu exculti: in Societatem recepti nouem. Sodalitas Deiparæ virginis tripartita est: conflatur scilicet e maioribus, minoribus, monachis: triplex genus hominum, triplex appellatio: maximus omnium in pietate, & litteris profectus. Post acceptas ab vrbe leges, exactior disciplina.

Quidam

Quidam a praua flagitiorum consuetudine abreptus nocturna imagine hominis stricto ense cædem minantis . Monachi ferme sexaginta . e nostra enim educatione extitere Abbates perutilis cœnobijs suis; e quibus subinde alios mittunt ad eundem ludum . ad Collegium conuictorum etiam summi Pontificis Seminarium pertinet, quod ex Theologiæ dumtaxat, vel ex Philosophiæ, auditoribus constat: aliquot in messem Domini hoc anno emisit, varijs in locis apud Principes viros & frequentes populos fructuose agunt: vt appareat non ad speciem solum, quod mussant nonnulli, sed multo magis ad vsum Seminaria publica instituta . Illud vero de discipulis vniuerse dici potest, esse non de sua tātum, sed & de suorum salute sollicitos: ita, si quem e nostris per eorum patriam transire contigerit, dant litteras domum, ne tam exoptatam de peccatis confitendi occasionem præterire patiantur . In litteris etiam progressus non exigui: quod, & testantur multi promoti ad Academicos gradus, & publicæ disputationes. Cum in vicino oppido Lutherana schola assertiones nonnullas aduersus bona opera euulgasset, quidam eius loci auditor ad nostrum hominem sibi cognitum exemplar misit, ad significans permultis gratum fore, si de nostris quispiam eo disputatum se conferret: iuerunt duo, Theologis aliquot auditoribus comitati: ad eorū ingressum aspectumque,

vt pote ex improviso, admurmurante toto cō-
 fessu, magna omnes admiratio, & expectatio
 cepit: cum a Præside, superbia an formidine, nō
 inuitarentur, ipsi tandem modeste se offerunt,
 & inuitatos dudum sese profitentes pagina
 transmissa, petunt disputandi locum. Heu im-
 peritia: vt sæpe in deposcendis aduersarijs au-
 dax es, vbi absunt: cum aduenere, in detrectā-
 dis meticulosa. quid agat forex suo iudicio de-
 prehensus, & desperato effugio? fluctuatur, ha-
 sitat, vultu, colore, ac motu corporis pariter,
 atque animo varius, negat a se quemquam in-
 uitatum, esse alios audiendos, non superesse
 spatium: denique terit tempus: ægre tamen,
 pro sua modestia, nostri, vt argumentarentur
 extorsere. Inter disputandum, mirum dictu
 quam multa aliena, absona, absurda, nebulo
 effutierit: quam non solum Catholicis, sed etiā
 sibi pugnantia. difficile est enim contra verita-
 tem stare pro mendacio: denique eo descendit,
 vt negaret Fidem necessariā esse ad salutē. actū
 tamē in tota disceptatione, modeste, sine iur-
 gijs, & clamoribus. mirū fuit oppidanis, cū vide-
 runt suos Prædicantes, qui in suggestu tam ma-
 gnifice de se, & cōtemptim de Catholicis loque-
 bantur, vt vel spiritu difflatos gloriarentur
 omnem machinam illorum, repente viso vno
 vtque altero Iesuita, ita corruisse, vt haud se-
 cus quam icū pestifero sidere pauerent. Extra
 Academiam cuius etiam opera nostra num-
 quam

quam defuit. In templo magnus omnino confidentium numerus, & communicantium, non urbanorum modo, sed externorum quoque, eã ob causã vel e locis longinquis ad nostros convenientiũ. confessiones de tota vita auditæ plurimæ: ab hæresi soluti ultra viginti: scripta hæretica, superstitiosa, impudica, exusta. inimicitia sublata. cum Parochis quibusdam actum de concubinis eijciendis, deque recte vita instituenda: multi qui a dæmone putabantur obsessi, ad nos missi, consilijs & salutari confessione adiuti. Quidam, qui magica superstitione, ture, cereis incensis, mactatione gallinarum alijsque impietatibus dæmonem venerabatur: alius item, qui cum eodem bis proprio sanguine sanxerat fœdus, ad veram religionem directi. Itum sæpe in leproforum domum, & valetudinarium, cum aliquo fructu: ad ægrotos etiam in vrbe, e quibus phrenetici duo, cū ad se redissent, paulo ante mortem peractis omnibus quæ decent religionem Christianam, petita & impetrata a circumstantibus venia, diem suum obierunt. Catechismi explicatio quæ in Parœcia, superiore anno, nobis commendata est, sua eam auctoritate, & liberalitate Episcopo promouente, felices progressus habet: eius ære, plurimi libri, imagines, Rosaria partim in vrbe, partim in pagis cum fructu distributa. Iudi moderator Germanicus, quo promptius suis cum pueris Catechismum frequen-

quétaret, ab eodem donatus: eiusdem iussu, Catechismi tempore, Prætor vrbanus, plateas, & compita lustrare solet, vt nequis sit interea qui lasciuia deditus aut inertia, illam horam præterfluere sinat. Hæc domi acta. foris etiam non nihil. In pagis vicinis frequentior sacrorum vsus introductus: multi in fide firmati: cuidam persuasum, vt deponeret Iudaicas superstitiones. Ginsburgū, vt alijs etiam annis, itum diebus ieiunij maioris, ibique habendis sermonibus ad populum, audiendis confessionibus amplius sexcentis, rudibus instituendis, ægrotis inuisendis, vtiliter laboratum. eodem tempore Vertingam primum euocati: trecentaque illic confessiones plus minus exceptæ: aliaque nonnulla ex illius populi salute gesta sunt. Vicinis nobilibus, a quibus accerseremur, consilio æque, & obsequio præsto fuimus. Ferijs æstiuis sacerdotes duo Almangauiam ab Episcopo cum litteris, & viatico missi, eam præcipue operam dederunt, vt Catechismi docendi traderent rationem in Parœcijs, scholisque, & alijs locis: publicis deinde priuatisque sermonibus multa effecerunt: simultates sopitæ: mores emendati: vitia extirpata: renouatus cultus antiquæ religionis. Quodam loco accidit, vt cum multi confessione expiati se compararent ad Eucharistiam postridie sumendam, mulier de repente corripereetur pedum doloribus peracerbis: sic vt non nisi scipionis, & alio-

& aliorū adminiculo duceretur, potius quam graderetur ad templum. mirabile dictu, sumpta Eucharistia, cuius incredibili desiderio tenebatur, liberata omni molestia inter medios gratantes domum abiit exultans. sub idem tempus, alij sacerdotes duo, in varijs Sueuiæ monasterijs non sine fructu hæserunt: ac ne toties contrita persequamur, cum ad cœnobium virginum ipsius rogatu Antistitis exhortatio habetur, tale apertū est ostium rei bene gerendæ, vt sub Calendas Nouembres accerferetur sacerdos ad omnium confessiones: erat in ijs vna, nescias naturæ vitio, an dæmonis instinctu, alijs molesta, quibus, & sæpe intenta uerat eadem: eadem Patris nostri sermonibus ita demitigata est, vt ceteræ mirentur. Apud cœnobium etiam, quo tantum patet aditus virginibus illustri familia (Canonissas appellant) eadem præstita munera Societatis. Sacerdos alius e nostris, in thermis cum ageret, frequenti Missæ sacrificio, & hebdomadaria quorundam confessione communionisque, eius loci incolas ad pietatem accendit. Inde, peruigilationes hibernæ, quibus iuuenes inter puellasque, saltationes, cantiones, computationes, exercebantur, semina malorum, exactæ. Puella quædam eius loci decumbebat destituta omni fere sensu, hortatur sacerdos eos, quorum intererat, vt ad opem diuinam confugiant, postridieque sacro intersint: paruerūt illi, & puella me-

la melius habere cœpit. deinde omnino conu-
luit. Eluangam hoc etiam anno sæpius itum.
Quadragesimam totam duo ibidem sacerdo-
tes perquam vtiliter occupati fuere. Catechif-
mi schola, quam Principis munera vehemen-
ter ornarunt, nunquam frequentior. absterse-
runt sordes conscientiarum centum homines su-
pra mille: liberati ab hæresi non pauci. Deni-
que Eluacensis populus, Dei beneficio, quotan-
nis fit melior, & doctior. Est oppidum Eluan-
gæ proximum Reuerendissimo Præposito su-
biectum, situm in finibus hæreticorum, ipsum-
que propter negligentiam Parochorum infe-
ctum hæresi magnam partem. Missus eo alius
sacerdos, per partem veris ieiunio sacratam,
& posuit operam, in ea gente adiuuanda, non
solum vtilem, sed necessariam. hæreticorum
libri inflammati: rudes in fide instructi: ne op-
pidanorum filij apud vicinos hæreticos edu-
cetur, publice cautum: religionem Catholicam
respexere ducenti. His aliisque officijs illum
populum ita demeritus est pater, vt abeuntem
comploratione prosequerentur. Ceterum his
nostrorum laboribus, admirabilis Dei benig-
nitas, & piorum hominum, virorumque nobi-
lium, maxime ipsius Principis, spectata sæpius
liberalitas egregie respondit.

COLLEGIUM MONACHIENSE.

AD TERNAS conciones accessit Italica
A rogatu serenissimi Ducis. Doctrinæ Chri-
stianæ, quæ traditur in templis quinque, nihilo
fere minor, quam concionum fructus: sed cum
ob veteris aulae sacellum Italo concionatori
concessum, deesset vni Catechistæ locus, se-
renissimus Princeps Ferdinandus rogatus de
suo, quod habet apparatusissimum, non solum li-
benter dedit, sed multa etiam addidit munu-
scula, quibus puerorum ætas allici solet: homi-
nes vicies mille noxis soluti: hæresi tres & qua-
draginta: obscenorum auctorum, & damnato-
rum libri combusti: mulieres sex ab impurita-
te vitæ ad honestatem traductæ: odiorum ra-
dices, quæ partim tacite, partim aperte serpe-
bant, cum fibris euulsæ. Quidam luculentæ pla-
gæ, quam in facie acceperat, iniuriam condo-
navit: alij præstigijs dæmonum liberati: a me-
ditatis sceleribus, ac præcipue a consciscenda
sibi morte nonnulli deterriti: fuerunt & qui-
dam, qui diuinitus se admonitos fuisse dixerunt,
vt susceptis longi itineris difficultatibus apud
nos peragerent confessionem. ad ægrotos, &
animam agentes aditum frequenter, magnoque
cum fructu. ad mortem propter maleficia dam-
natis allatum solatium, & subsidium. Quo ex
numero, mulier acta ad supplicium, cum forte
obuium

obuium habuisset auctorem comprehensionis suæ, commasculans frontem, Tibi vero, inquit, libenter ignosco, ago etiam grates: plus enim mihi inimicus profuisti odio, quam amici omnes profuissent obsequio. Ad subiectos interdum pagos excurritur, & dum adulti confessione expiantur, erudiuntur pueri doctrina. Magna autem pietas Monachienfium: declarant eam cum cetero anno, tum vltimis præcipue diebus sanctioris hebdomadæ, venerantes in templo nostro instructissimum Domini sepulcrum: nec vinci se patitur Dux cum coniuge serenissima: quo tempore vidisses (nec temperasses a lacrimis) pueros Angelorum ornatu, certa de Domini cruciatibus capita, distincte, & explicate prælegentes: nam quid dicam de crebris quorundam verberationibus? per integram horam vnus grandior natu, vel prohibētibus alijs, sese cecidit: minoribus cum præfinitum esset spatium non ita longum, breuitatem temporis verberum grauitate pensarunt: votiuus peregrinationibus anniuersarijs adiuncti aliquot e nostris vtilem operã posuere. Domini Præpositi vocatu duo Oetingã missi, cum primaria Sodalitate, post Christi ferias resurgentis: post ascendentis enim ad Montem Sanctũ iuere quinque: in qua peregrinatione nihil ad exemplum illustrius fuit trium Principum iuniorum præsentia, quos serenissimus parens accersierat: ibant pedites, & pelliti, Rosarijs e collo

collo pendentibus, vt habitu a ceteris sodalibus nihil differrent. Mandatu Ducis Christianissimi, pro Ecclesia, & afflictis præsertim Gallia rebus, tridui supplicatio indicta: vt viri mulieresque irent ad templa diuersa. Sex id temporis habitæ conciones: quattuor a nostris: has supplicationes consecuta est comprecatio horarum quadraginta, distributis vicibus in Sodalitates, & Clerum: spectata præter ceteros religio adolescentium vtriusque Sodalitatis. clausit ordinem cum omnibus suis aulicis Dux ipse, qui horis duabus, fixis humi genibus, ita attente orauit, vt ceteri omnes fatigarètur. Nec vero tantum suis prælucebat subditis pietate, sed profuit etiam non parū seueritate. Graue proposuit edictum principio anni in eos, qui verbo violarent numen diuinum. iussit id promulgari a concionatoribus pro suggestu: deinceps tertio quoque mense, ne quis causetur obliuionem, ipsius memoriam populo renouari. Hinc multis magister officij supplicij metus. Scholas nostras frequens, & delecta iuuentus nobilitat. floret etiam, & augetur cōuictorum contuberniū: etsi propter locorum angustias complures excluduntur: ad litterarum cognitionem, & studium religionis pari cursu contendunt. Inter omnes primas tenent qui Deiparæ Sodalitio nomen dedere: sunt enim etiam intenti proximorum saluti: adducunt alios ad patefacienda peccata, alios ad deponendas iniurias.

iurias. sunt qui præcidant multis causam flagitij, nec desunt qui egenorum paupertatem liberalitate solentur. Extremum illud esset, ut diceremus aliquid de eximia voluntate, & magnificentia erga nos optimi Principis: sed quoniã nulla eloquês gratiarum actio reperiri potest, quæ adæquet minimam partem illius magnitudinis, in admiratione tacita reponatur.

COLLEGIVM AVGVSTANVM.

CONCIO quæ in templo nostro sub initium Quadragesimæ haberi solebat, mutavit in Catechismum. confluunt pueri puellæque, ipsi etiam adulti: sed inter pueros & puellas æmulatio permagna, certamen vero etiam visendum. victores exultant, victi concidunt: sed ita, ut alio die paratiores reuertantur: auget cupiditatem voluptas cantionum, & munusculorum frequentia: eiecerunt se a pravis opinionibus de religione viginti nouem: non pauci suscepto multorum milliarium itinere ad nos venerunt exonerãdæ conscientiæ: nutans in fide, & defectionem cogitans, ne laboretur erectus. Quædam ab hæreticis inducta, mox pœnitens facta, instructa, & ad illorum laqueos cautior facta. virgines duæ inter hæreticos aliquot annos versatæ, numquam adduci potuerunt, ut eorum cœnam degustarent: alia, ieiunij tempore, carnes per vim ori ingestas contemptis

temptis minis præmijsque, admirabili constan-
tia eiecit. Quidam inops rei familiaris men-
tisque, cum se in profluentem proiecisset, semi-
animis extractus, vtriusque rei remedium, Deo
dante, a nostris accepit. Prætereo adulterina
cōiugia, & illegitimos toros separatos, disfidia
inter coniuges composita, libros de rebus tur-
piculis, & periculosis in ignem coniectos, du-
bios retentos in fide: aliaque sollemnia. ægro-
ti in nosocomijs, & alijs etiam domicilijs vr-
banis, dies noctesque visitati: apud eosdem ne-
cessitate urgente excubiæ actæ: adultis caren-
tibus Confirmationis sacramento, & præ pu-
dore abstinentibus persuaferunt nostri, vt ab-
stinere vereantur: quod pudere præstet, quam
pigere, vbi prætermisio necessarij officij est
periculosa. egenis ac tenuibus familijs piorum
hominum liberalitate benigne factum. In pa-
gis duobus suburbanis Catechismi explicatio
numquam intermissa: in eorum altero, absente
Parocho, concionum confessionumque par
fuit fructus, alio loco, puella, furore, an diabolo
impellente, nullum signum habens sanæ mentis
tranquillitati reddita. Ac ne plura his similia
conferat, Pater vnus in graui negotio euo-
catus, illustris viri coniugem non solum repe-
rit a viro alienatam, sed prope a mente deser-
tam: ac primum detractis superstitiosis nugis
cum inuolucris aureis, quas habebat ad collū,
ac reposito in eorum locum simulacro agni

N

cale-

cælestis, in cera consecrata, bene sperare iussatum deinde confessionem de tota vita vt institueret admonita: nec spes illa, aut confessio frustra fuit: prouoluta ad genua mariti, mærens, & lacrimans, vt in gratiam reciperetur postulauit: magna vis pecuniæ sacerdoti oblata reiectaque est: illud depoposcit, testificandæ non ingratae erga Deum voluntatis, daret operam, vt correctior esset Clericorû disciplina: erudiretur populus præceptis Christianis: ac, si quis irreligiose vsurpasset nomen diuinum, graui pœna sanciret: id se facturum pollicitus est regulus, quin etiam chirographo firmauit. Ceterum sacrum instrumentum ita auctum, altareque maximum tot muneribus, & operibus exornatum, vt eorum magnificentia, & liberalem ostendat piorum voluntatem, & excitet mirantium religionem: nec defuere aliquorum dona, quibus Scholasticorum pauperum, qui aliena viuunt misericordia, & Collegij egestas toleraretur. Ad discipulorum pietatem promouendam constituta Sodalitas perpetuæ Virginis, & paucis numero mensibus spem omnem vbertate superauit. Has ob res, quarto ante idus Septembris, post datum a sodalibus scenæ, ac populo, vnum e miraculis Matris sanctissimæ, recitatum est decretum confirmationis in frequenti corona virorum illustrium, tanta approbatione omnium, vt e Scholasticis tantum, delectu habito, nonaginta amplius censeantur.

Actus

Actus etiam dialogus, vt fere quotannis, in renouatione studiorum tanta spectantium voluptate, vt admirabile esset. Progymnasmatū Latinitatis auctore Patre Iacobo Pontano volumina duo (tertium enim adhuc est sub lima) ita grata, & vtilia acciderunt, vt a pueris non solum ediscantur passim, & recitentur in disputatione, sed doctorum etiam virorum terantur manibus, & commendentur: id ei rei signum: quod ter vno anno impressum est Ingolstadij volumen primum: hoc quanti sit, facile ex illis intelligitur, qui fuerunt superstites librorum suorum. Fridbergensis domus suburbana, de qua proxime scripsimus, ornatu templi, & horti cuiusdam accessione, amplior, & illustrior facta.

LANDSPERGENSE COLLEGIUM.

ENOVITIORVM grege, exacto probationis biennio, ad varia huius Prouinciæ Collegia septemdecim missi: ceterorum qui exercentur, magna spes, indoles, industria: illudque peculiare studium, vt tales sint, quales eos esse nostrarum legum disciplina, & Superiores volunt. mittuntur interim ad pagos, & consuecunt imbuere puerorum mentes, & agrestium: rudimenta illa, & incunabula nostræ Societatis. Peregrinationes ad pia loca, & remota susceperunt duodeuiginti, haud scias ma-

iore defatigatione corporum, an animorum
exercitatione: nam præter laborem, & incom-
moda itineris, magna etiam verborum contu-
melia, & iniurijs, ab hæreticis affecti: quæ ta-
men omnia, illorum vicem magis dolentes, for-
ti pectore tulerunt. varijs etiam in locis, oc-
casione oblata, afflictis & egentibus fuere ma-
gno solatio. Parocho in primis grauitè ægro-
tanti, quem Nouitijs sacerdos (reluctantibus
licet domesticis, & præstigiatores appellanti-
bus) eo perduxit, vt eiecta concubina, e qua nu-
merosam prolem susceperat, aperuerit omnia
peccata, quæ vel a pueritia meminisset: et si cõ-
ualuisset, receperit ordinaturum melius vitã,
honesto quodam viro præfente, data dextera,
in id quod petebatur, fidei obligandæ. Hæc de
Nouitijs. Conciones tum in nostro templo, &
in Parœcia magna, tum etiam in pago ciuitati
proximo, frequêtes fuere; auctusque numerus
frequentantium sacramenta: verum ne quis in
confessione rite atque ordine obeunda, præ-
tendere possit ignorantiam, traditus est publi-
ce modus, quo quisque totum diem secum scru-
tetur, factaque ac dicta noctu remetiã-
tur: eam rationem complexi homines circiter
ducenti; cum Ecclesia in gratiam restituti hæ-
retici nouẽ: libri damnatæ perfidiæ oblatis, ab-
sumptique flammis. Quidam grauissimis con-
scientiæ stimulis agitati, deque salute animæ
desperãtes, atque ex eo numero præcipue tres,
libe-

liberati molestissima cura, & ad spem meliorem erecti. Mulier, quæ toto fere triennio, quo sacris abstinuit, ipsa suum cor edens, & vitans vestigia hominum, errabat misera in campis, dæmone interim instigante, ut vim vitæ suæ afferret, vel aqua, vel laqueo, nostrorum suafu sibi, & hominum cœtui restituta. Alia vehementer vexata a dæmone, & vir quidam, ut arbitrabatur, a Lamij nocturnis, remedium inuenere: ab aqua lustrali illa, hic a consecrata imagine agni. destitit vnus a consilio sibi consciscendæ mortis: ab incepto alius præbendi alteri venenum. vna denique mulier, cum a pueritia deperisset adolescentulum, irrito voto, in furorem versa, cacodæmoni, qui ei se obtulerat in eius specie quam amabat, pecuniam pollicens, & alia munera, si Deo Mariæque renuntiaret, ut sunt faciles plerumque mulieres, præsertim vbi aurum refulserit, succubuit: eius deinde cōsuetudine vsa est ad annos quindecim: cum interea nō abstineret a flagitijs infandis: hæc tandem, Dei ductu, cum accessisset ad nostros, eiusdem benignitate, rescisso fœdere ab immani tyrannide liberata est. Prætermitto hic, ut in transcursu, impedita diuortia, concubinas amandatas, res restitutas, pauperum, curisque anxiorum necessitatibus consultum, ægrotis vinctisque subuentum. hæc & alia, singillatim prodi possent, si vellem: sed nos cum delectu modum seruabimus.

COLLEGIUM OENIPONTANVM.

POENITENTIVM multitudo concio-
 num fructum ostendit. Peccata apud nos
 expiarunt hominũ septemmillia trecenti quat-
 tuor: hæretici aliquot perfanati: meretrices e
 profundo libidinis, & desperationis extractæ:
 vir adductus, vt pellicem quam habebat, vxo-
 rem duceret, recreatus e graui morbo: nonnul-
 lis, quos malignus hostis furijs agitabat, indi-
 ctis precibus, & particula cõsecratæ ceræ, auxi-
 lium allatum. Idem remedium cuidam adhibi-
 tum, qui, cum ex futurarum rerum prædictione
 existimationem sibi conciliare vellet, ad da-
 monem adhæserat: hunc cum morbus adfixis-
 set lecto, sine spe valetudinis recuperandæ, at-
 que, vt indicabat ipse, voce, nutu, motuque cor-
 poris, desperata animæ salute, audiuit tamen
 vnus e nostris, nec multo post Deus sanitati re-
 stituit: & agnouit ille beneficium, animæ, ma-
 gis, quam corporis incolumitate lætatus. Fur-
 riæ nescio quæ sic puerum inuaserant, vt deser-
 tos per locos, siluasque deerraret lymphatico
 discursu: is cum vi adductus ad nostros esset,
 animaduersum est habere schedulas, in quibus
 notæ non intellectæ, & monstrosa nomina de-
 scripta: illis sublatis, sacer agnus collo appen-
 sus puerum furore liberauit. Quidam insinu-
 latus furti, capitisque damnatus, cum pudore
 simul,

simul, & dolore anxius, incluso spiritu, pœnam morte tentat præcurrere, Dei matris, cui se commendarat, auxilio prohibetur a facinore, mox etiam innocentiae compertus absolvitur. Quidam, præcipiti fere senectute, vt requiem, aut finem reperiret dolorum, quibus acerrimis torquebatur, iam se secandum, vrendumque medicis permiserat, adit ad eum sacerdos noster, causa officij, persuadet professionem fidei, damnatorumque librorum inflammatione: ipse autem his rebus magis, quam curationi medicorū, valetudinem acceptam refert. Sequeretur nūc, vt de datis cōsilijs, sublatis odijs, restitutis rebus, explicato decantatoque Catechismo, aliquid diceretur: sed illa sollemnia. In pago finitimo trimestre spatium positum exsequendis, non sine fructu, muneribus Societatis. Sodalitas Parthenia iam pridem instituta, nouisque legibus hoc anno formata, diligenter præstitit officium suum: reperti ex his qui voto se obligarunt perpetuæ religionis. Optimates, ac Principes frequentes ad nos: plurimi eo tempore, cum historiam filij prodigi populo exhibuimus: & vtile fuit multis se cognitos habuisse in aliena persona.

HALENSE COLLEGIVM.

QVO PAUCIORA de hoc Collegio scribantur, fecit casus repentinus. sacerdos

dos noster ex audita vnius confessione in nosocomio, contracto morbo, decedit: vulgatum id publice: scholæ clausæ: dilapsi discipuli: nostri partim occlusi domi, partim dimissi: sacerdotes tamen duo, quorum alter erat a sacris reginæ, alter a concionibus populo, segregati in propria scholarum domo, eximij fuere. Pentecoste gymnasium aperuit: & auctus numerus auditorum, reginæ in primis beneficio: hæc enim ad cœtum alumnorū, de quibus alias per scriptum, septem alios, eiusque exemplo Brixinensis Episcopus, decem, adiungendos curarunt. Anniuersaria studiorum instaurationi nobilitata est argumento e beati Gregorij dialogo, de puero quinquenni e sinu parentis, ob irreuerentiam diuini nominis, auulso: profuit ea res spectatoribus, non tantum placuit. e Congregatione Reginæ Angelorum vnus Roman profectus inter Capuccinos adscribendus: alter se in aliud cœnobium contulit, causa religionis.

COLLEGIVM LVCERNENSE.

SACRIS exercitationibus Patris Ignatij, plures, & cœnobitæ præsertim, suo, & plurimorum bono instructi. duodecim amplius hominum millia apud nos sacrosancta mysteria obiere: confessiones generales ducentæ sexaginta circiter recensitæ: viginti quinque ab hæresi

hæresi absoluti: inter quos sacerdos vnus, idē-
que monachus, qui cum religione amiserat, &
castitatem, ducta contubernali, quattuorde-
cim annos in Lutheri cæno volutatus. quibus
omnibus, quam attritæ vires veteris hostis,
comprobabunt exempla, quæ subijciemus pau-
ca de multis. feminæ aliquot lasciuiores vitæ
ad honestatem reductæ: quidam peccatis gra-
uis, & annis, cum leuandæ conscientiæ multas
regiones obisset, Lucernam tandem appulsus,
Deo ducente, multarum molestiarum remediū
peccatorum patefactione quæsiuit. Mulier
ab exitio voluntario, & ab horrendis spectris,
diuini agni beneficio in cerea effigie, liberata.
non defuere qui emersi e gurgite falsarum opi-
nionum præoptarunt exilium patriæ, ne in eas-
dem relaberentur. quibusdam persuasum ieiui-
nium quadraginta dierum, quod arbitraban-
tur seruari non posse. opifex vnus in hæretico
loco diu versatus, numquam adduci potuit, vt
vetitis diebus carne vesceretur. hic quoque
non canam eandem cantilenam, rescissos cō-
tractus iniustos, aut æquis legibus tēperatos,
redditas pecunias, superstitiones ereptas, tra-
ditas flammis notas magicæ artis, pauperes in
valetudinario, & carcere inuisos, auditosque.
Præter virgines duas, quæ virginitatis voto se
obstrinxere, quattuor aliæ nostris confiteri so-
litæ monasticam vitā professæ. ex his vna ma-
xime nobilis, & opulenta. Presbyteri, & vr-
bani,

bani, & pagani, partim confessionibus eorum excipiendis, partim explicandis officijs vitæ Christianæ, quod fit semel atque iterum singulis hebdomadis, instruuntur diligenter ad muneris sui functionem: curatum apud eosdem, maxime apud paganos, ad quos crebro excurritur, vt sacra supellex cultior mundiorque habeatur. ita iam noua quædam est facies omnium templorum. res Scholastica feliciter procedit. flos iuuenum egregius. ex his Capuccinorum (quibus magna nobiscum familiaritas intercedit) religionem amplexi tres: quattuor ad alios ordines se applicarunt. enituit cuiusdã singularis in castitate tuenda constantia, cum impudicam mulierem ab se abegit acutissimo clamore. sollemnis instauratio studiorum celebrata est eleganti dramate de duplici via, virtutis, & voluptatis. maiore hebdomada extrema ad Domini monumentum, eadem, aut maior celebritas, & se cædentium sodalium religio. quæ alijs annis. die dominicæ cœnæ Nuntius Apostolicus duodecim pauperum pedes, & lauit & osculatus est, populo admirabundo: eosdem deinde lauto excepit epulo, donauit argenteo. Pransus idem apud nos, cum vtroque Prætor urbano, alijsque viris illustribus in ferijs Pentecostes, interfuit declamationi publicæ cum magna beneuolentiæ significatione. & fuerunt etiam in nos dona et publica, & priuata. Templi ædificatio paulisper pependit, concidente

cidente fornice altaris magni. et si hic casus videtur propemodum fuisse optandus, ut elegantia quædam, & decor adderentur, quæ deesse videbantur, formæ prioris ædificationis.

MISSIO LAUFFENSIS.

ZVINGA Præfectura est Rauracorum, Basileæ finitima, quæ oppidum Lauffenum, cum quinque pagis complectitur: sub ditione quidem Episcopi Basileensis, sed Lutheranae sectæ, annos abhinc sexaginta ferme pertinaciter adhæsit: Basileensibus submittentibus Ministros verbi, qui rudes incolas turbulentis, & venenatis, declamationibus, inuito Episcopo, lætauerunt: donec anno superiore, compositione cum Basileensibus facta, facta potestas utriuslibet religionis amplectendæ. igitur Episcopus gerens curam gregis, interposita auctoritate Nuntij Apostolici, sacerdotem vnum e nostris impetrat iaciendis fundamentis. Missus est Septembri mense anni superioris, pater vnus, in concionandi munere aliquam diu versatus: cuius aduentus ita percudit ministri Lutherani animum, & vicinorum Basileensium, ut sollemne precationem, vota que publica suscepisse dicantur, pro populo Lauffensi: sed Deus fauit rei suæ: Episcopus enim conuocato populo e suggestu, breui oratione indicauit causam aduentus, dein reliquit nostro concionandi locum. a concione

cione idem Episcopus, quod numquam antea quisquam viderat, sacris operatus est. pomeridianis horis Lutheranus Minister declamare voluit ad populum, verens scilicet ne allicerentur veritate doctrinæ: carpsit quædam e matutina nostri concione, nec tamen satis memoriter tenebat: quin etiam inferere se per domos, & circulos, vt obfirmarent animum in Lutheri dogmate, etiam atque etiam monens: sed ficta celeriter occidunt: paulatim populus patris oratione, familiarique congressu eo adductus est, vt libenter audiret concionantem: quod, et Senatus fecit, multum licet Ministro reclamante. Interea pagos etiam noster obire concionabundus, & rusticanos homines imbuere Catholicis præceptis: nec vanus labor: accedente auctoritate Præfecti Zuingensis, viri Catholici, qui additus erat præsidio nostro sacerdoti, omnes pagi se in Episcopi potestate dixerunt futuros. Tum vero Episcopi precibus, & rei perficiendæ expectatione permotus Pater Prouincialis, alterum sacerdotem subsidio misit: igitur coniunctis studijs vtrique effecerunt, vt exeunte Quadragesima trecenti accubuerint mensæ cælesti. Infremuit Minister, et ad illas machinas hæreticorum descendit, ad contumelias: quamobrem offenso populo, ipsoque Principe, pro sua potestate expulit hominem Episcopus, alterumque ei suffecit non admodum a Catholicorum præceptionibus abhorrentem.

sic

fic vero admonet populum, vt ne magistratui publico repugnet, & consulit interdum nostros de capitibus vtriusque religionis. Verum ne singula delibemus, placuit tandem diuinæ bonitati, sub fine Autumni, vt voti participes essemus. sed ad omnium conuersionem, exitum quem datura fuit industria nostrorum, casus tulit. Cœmeterium retinere cupiebant hæretici, Episcopi decreto prohibebantur, Minister vrgebat. tandem vbi vident rem confici non posse consultius existimarunt, qui adhuc persistebant in perfidia, vt sua coniungerent cum consilijs Catholicorum: ita communi voluntate, & assensione omnes sese Romanæ Ecclesiæ subiecerunt, veramque fidem tueri ostenderunt se vel effusione sanguinis paratos, & nullo vmquã tempore ab officio cessaturos. eodem die Lutherano Pædicanti cathedra, & Ecclesia interdixere: insequenti die Dominico tanta confluit ad rem diuinam concionemque virilis, & muliebris sexus multitudo, vt templo capi non posset. Nunc igitur, Dei beneficio, oppidum Lauffense cum tota Zuingensi ditione recepit integerrimam fidem, summamque laudem repositam putat in cura parendi,

FRIBURGENSE COLLEGIUM.

CATECHESIS duplici idiomate Gallico, & Germanico diuersis locis magno affluen-

affluentium cœtu, fructuque celebratur: ex omni numero, puer magnam laudem habet, quem parens, neque promissis allicere, neque minis, ac verberibus cogere potuit, vt iret ad urbem Tigurinam, vbi esse intelligebat cõciliabulum damni. Statæ conciones duobus in templis haberi solitæ ita probantur, vt multæ, et diuturnæ aliquorum preces tertiam extorserint. Sunt, & qui postulent quartam pro Gallis, quorum numerus in hac vrbe non exiguus: sed nondum illis satisfactum ob iustas causas. Toto insuper aduentu Domini, vernoque ieiunio, patres duolustrarunt pagos, Germanicum, & Gallicum, magno commodo incolarum vtriusque. inter sex ac viginti, qui insipientium sectæ renuntiarent, fuit Prædicantis cuiusdam Heidelbergensis filius, qui Patris Canisij fama excitus, longo difficilique itinere ad nos contendit: interrogatus causam mutatæ voluntatis, inconstantiam dixit, & discordiam hæreticorum. is nunc memor a Deo accepti beneficij, Compostellam abiit peregre ad beati Iacobi, vt se voto exoluat. Nobilis matrona, bonorum, quæ inter hæreticos habebat, non leuem iacturam facere maluit, quam deducere in periculum, ad quam nuper redierat, Catholicam fidem. alij non pauci in recta sententia confirmati, & aduersus insidias aduersariorum instructi: superstitiones abolitæ. Duo, qui errore mentis, an desperatione, vitam sibi adimere cogitabant, iamque

vnus sibi cultrum adegerat in ventrem, alter se præcipitauerat in vndas, salutaribus præceptis instituti, & restituti pœnitentiæ: iniuste acqui-
 ta reddita: fenebre malum compressum: lites di-
 remptæ: et his similia. mulier, quæ viro relicto,
 nomen vxoris cum fide perdiderat, nostrorum
 consilio vsa, ad maritum supplex, iusta sceleris
 æstimatione reuertit: histriones aliquot, & sal-
 tatores, cum huc venissent Quadragesima, fo-
 ra vrbs, & cõpita circumibant cum tympanis,
 & tripudijs, instrumētis luxuriæ, renitente ma-
 gistratu: quærebant vnum aliquem, quo pulsan-
 te tympanum incitarentur ad saltum: cum re-
 cusasset non nemo, causatus offensam Iesuita-
 rum, inuentus est audaculus, cui tanti non fuit:
 ad eius modulationem se in numerum mouen-
 tes, ex sacris fecerunt profanos dies: sed non
 diu lætati. tres ex eorum grege repentino obie-
 runt. accersiti ægrotis auxilio fuimus, & sola-
 tio. vir quidam genere & scientia nobilis, fe-
 bre correptus, cum quemdam e nostris ad se vo-
 catum disserentem audisset de rebus diuinis,
 sic animo affectus est, vt solus cum solo sermo-
 nem miscuerit sæpius, consimili argumento: ei-
 dem, cum per noctem, oblata esset nescio quæ
 species vestis ad luxum excultæ, agnouit pella-
 ciam hostis: eum igitur vt conculcaret, decre-
 uit in posterum vti vestitu, qui non esset inter
 æquales excellens: suscipere peregrinationem
 Lauretanam: cælibem vitam agere, vxore de-
 functa:

functa: neque id promissum sanctius, quam præstitum fuit. Castellanus item magna inter suos auctoritate, paucis diebus ante extremum, piorum libellorum quos nostri suggererant, crebra lectione, ita mutatus est, ut nihil aliud magis habuerit in votis, quam ex illorum præscripto vitam finire. Præclara vero huius populi erga sacras Agni Dei imagines religio est, quibus donati, nihil sibi dæmonas, & cantatrices obesse posse, persuasum habent: quam illorum fidem Deus evidenti miraculo confirmavit. Vir senatorius aliquot sibi muneri datas huiusmodi plangunculas condiderat in arcam vestiariam: qua reclusa cum vxor aliquando vestes exponeret ad usum, flammula, ex ardenti cereo, decidit in floccos thecæ pulueris tormētarij: hic perterrita mulier, & impos mentis, ut fieri amat in subitis casibus, occlusa arca accurrit ad cereum, comprimendo igni: immane dictu, theca lignea incendio absumpta, incluso pulueri, & circumpositis vestibibus pepercit: narravit hoc ipsa, & vir eius, augendæ venerationi, multisque rem ipsam ostenderunt, ut affirmationi suæ facerent fidem. Proepiscopi magna in nos benevolentia; eius rogatu in anniuersaria Synodo orationem habuit vnus e nostris, pleno confesso. Friburgensis Parochus, Clerique Decanus, pijs commentationibus in Collegio exerciti: salutaria quædam consilia veteri religiosorum familiæ roganti data: ut

mira-

mirabile sit labentem olim disciplinam in optimam viuendi formulã tam cito potuisse conuertiri. Senatu vtimur nostri amantissimo. accidit autem, vt controuersia quadam non ita pridem delata ad arbitrium paucorum, qui nobis non fauebant, causa caderemus: sed cum Senatorum nemo sustineret illam sententiã ad nos perferre, nobis res integra permansit. cœpti Collegij ædificationem interrumpere bellici tumultus: sed multorum ciuium insignis liberalitas erga nos eluxit: eis, vt aliquo modo grati essemus, ad pium vsum sacramentorum, rectamque morum informationem, libellos aliquot promulgauimus: inter quos iucunda maxime, grataque fuit huic populo, duorum Heluetiorum, sanctorum doctorum & apostolorum vita litteris consignata: qua tantopere delectantur, vt auctori gratiam retulerint cum singulari munificentia. Scholasticorum frequentia auxit magistrorum industriam: in repetitione studiorum Comœdia data. Congregationis Marianæ sodales sunt ceteris exemplis diebus, quibus laborat sæculum omnis lasciuia licentia, ad sacrum montem pulcherrimo ordine incessere, decantaruntque litanias numini placando. Altera item virorum instituta olim Sodalitas, hoc anno nobilitata multorum accessu. Hos felices nostrorum conatus non desunt qui introspiciant ægris oculis: et fregerunt genuinum: sed qui fructus? suam

O inui-

inuidiam coarguerunt, non arguerunt nostram
infamiam.

RATISBONENSE COLLEGIUM.

ANTE QVAM refero statũ Collegij, pre-
tium fuerit attingere aliquid de vrbe ip-
sa. Ratisbona, Augusta olim Tiberia, vrbs est
per ampla, & antiqua, quondam Bauariæ ca-
put, nunc sponte, imperij legibus subiecta:
Danubio alluitur, in quem duo alij fluuij per-
æque nauigabiles, urbem iuxta, se exonerant:
pontem lapideum habet, & principem ædem
quadratam, labore, & opere, ante alias: qua
ad occidentem, & septentrionem vergit, vi-
neis vestitur amœnissimis: qua meridiem spe-
ctat, & orientem, porrigit se in perpetuam, &
æquatam planiciem agri, ita opimi, & fertilis,
vt cum obsitum videat Germania, non timeat
annonæ caritatem. fuit olim Christianæ pie-
tatisatrix, & popugnaculum veteris religio-
nis: nunc, etsi degenerauit a priscis illis fan-
ctisque maiorũ institutis, Luthero addicta, ad-
huc tamen tam multis templis, cœnobijs, Col-
legijs Ecclesiasticis, diuersisque religiosorum
familijs, conspicua est, vt ipsis reliquijs spem
faciat breui ad pristinum cultum nitoremque
redituram: id quod etiam laborat serenissi-
mus Bauariæ Dux Gulielmus, introducto Col-
legio nostro: cuius rei narrationem a princi-

pio

pio auerſam. Anno huius ſæculi octogefimo ſexto, menſe Aprili, aliqui e noſtris eo deſtinati, concionari in ſummo templo, aliaque munia Societatis exercere feliciter cœperunt: et primum ſereniſſimus Princeps ædes attribuit, quas vbi noſtris vſibus minime accommodas intellexit, mutauit cum amplioribus, ea lege, vt tractu temporum, coemptis domibus, quæ inſulam efficiant, Collegium extrueretur: ſed cum res lente procederet, caſus inopinatus, vt perduceretur ad exitum, mirabiliter eſt conſecutus: cum enim monaſterium ſancti Pauli a beato Volſango quondam huius vrbiſ præſule fundatum, prope deſolatum eſſet ob mortem Antitiſtæ feminæ nobilis, Dux, & Proepiſcopus, iunctis opibus cõſilijsque vehementer contenderunt vt nobis traderetur, & tandem perruptis difficultatibus, quæ negotiũ diſtinere videbãtur, hoc anno, tertio Calendas Martias, nouo Collegio initium ſollemni ritu, & apparatus factum eſt: quam celebritatem, viri principes, & religioſiſſimi, omni ciuitate ad ſpectandum effuſa, præſentia ſua illuſtiorẽ reddidere. igitur re diuina a Ratiſbonenſi Proepiſcopo facta, & decreto Pontificio, quo, abrogato monaſterio, inſtituebatur Collegiũ, Ducique Bauariæ commendabatur, publice recitato, Reuerendiſſimus Commiſſarius (nomẽ hoc eſt Eccleſiaſtica potèſtatis a Pontifice accepta) Sixti Quinti Pontificis maximi auctori-

O 2 rate,

tate, Patri Prouinciali nostro, prædictum Sancti Pauli monasterium, vna cum omnibus facultatibus, & redditibus annuis dedit. inter ceteram sacram suppellectilem, est calix, & vestis, quibus, sexcentesimo abhinc anno, vtebatur beatus Volfangus, in sacro faciundo. Hac potestate accepta Pater Prouincialis orationem habuit, vt res locusque ferebat: subsecutus est concentus musicorum gratias Deo agentium, & faulæ amicorum gratulationes: viris denique primarijs epulum datum. Ergo, hoc tempore, qui de nostris Ratisbonæ morantur, in rem Catholicam diligenter incumbunt. incesserat rumor, haud dubium quin a maleuolis, concionatorem nostrum pro suggestu edixisse, se, vertente anno, in Lutheranorum profueha concionem habiturum: inuestigatus est a magistratu fons & caput maledicti, compertum est ab hæreticis fluxisse: quod cum faciunt suam magis imperitiam illustrant, et nostram fidem. et iam aliquibus lux Catholica veritatis illuxit. Hoc Iacobus Andreæ, Lutheranae sectæ apud Zubingenses buccinator, cum persentisferet, libellos famosos aduersum sacerdotem in vulgus dedit, ad quos totidem libris editis responsum est a nostro, vt clauus clauo pelleteretur. Addita deinde est altera concio in templo nostro Sancti Pauli, tempore Aduentus. In formanda quoque iuuentute, ne hæreticorum diligentia superaremur, instituta explicatio Chri-

Christianæ doctrinæ, in templo Sancti Cassia-
 ni, loco satis amplo, & commodo: neque multo
 post litterarum etiam ludus apertus: a quo So-
 cietatis munere, etsi magistratus animo esset
 valde alieno, Dei tamen concessu, voti compo-
 res effecti sumus. Itaque Octobri mense, ut fa-
 cere possemus principium docendi, Reuerendi
 Patres Scoti e familia Benedictinorum, omnē
 iuuentutem suam, quam multos annos sedulo
 erudierāt, nostræ disciplinæ tradiderunt. præ-
 celsit oratio Latina habita a scholarum Præfe-
 cto. iuuentus quattuor classibus distributa.
 Præter confessiones hebdomadarias, diuinis
 epulis apud nos pasti quindecim supra sexcē-
 tos: ex eorum numero totius vitæ rationem
 reddidere instar sexaginta. hæresim exuere
 octo: ab infami concubinato se recepere non
 pauci. Tres ad monasticā vitam rediere, quam
 deseruerant. Afflictis hominibus, atque ægris,
 salutaribus consilijs auxilijsque frequēter pro-
 uisum. a magistratu cuiusdam oppidi euoca-
 ti, ut adessemus cuidam capitis damnato, non
 vnius tantum, sed etiam, pro re nata, consului-
 mus saluti multorum. Et poterant hæc, alia-
 que distinctus scribi, non aceruatim
 componi: sed audientes quæso me-
 minerint, ad singula Societa-
 tis Domicilia edif-
 ferenda festi-
 O 3 PRO-